

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Ing. P. B.**, bývajúci v S.S., proti žalovaným: **1/ Exekútorový úrad P., súdny exekútor JUDr. M. B., N., 2/ príslušník PZ SR, OO PZ S. J. P.,** Bytom S., Š., **3/ poverený pracovník exekútora Š. K., 4/ zástupca Obecného úradu S. Ing. P. K., 5/ R., 6/ Okresný súd S., S. a 7/ Krajský súd v K., Š., o vydanie veci a náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 389/2009, o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach, takto**

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v K. JUDr. G. M., JUDr. V. M., JUDr. A. H., JUDr. M. S., JUDr. O. J. a JUDr. D. F. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vednej pod sp. zn. 6 Co 441/2013, 6 Co 443/2013 (vec Okresného súdu Košice I sp. zn. 15 C 389/2009).

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca v odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Košice. I z 29. októbra 2009, č. k. 15 C 389/2009-99 uplatnil aj námietku zaujatosti (o. i.) proti sudcom Krajského súdu v Košiciach (č. l. 102 a nasl. spisu). Námietku odôvodnil aj tým, že vo veci nemôžu nestranné rozhodovať („sám o sebe“) sudcovia Krajského súdu v Košiciach, voči ktorému súdu bola žaloba tiež podaná „za bezbrehé nivočenie a rozkrádanie jej (rozumej pôvodnej žalobkyne M. B. - E., p. f. S.; poznámka Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) majetku“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať

pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaníu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom, a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to:

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho

súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje, tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho

vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení, tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V tejto spojitosti nadriadený súd pripomína (čo už s poukazom na svoju ustálenú judikatúru uviedol, okrem iného, v svojom skoršom uznesení z 10. septembra 2012, sp. zn. 1 Nc 38/2012), že vzájomný vzťah medzi súdom a sudcom, ktorý na tomto súde vykonáva súdnictvo, nie je vzťahom zamestnaneckým alebo služobným. Vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú vzájomné práva a povinnosti sudcu a štátu; za štát v týchto vzťahoch nekoná súd, na ktorom sudca vykonáva súdnictvo (k tomu porovnaj § 25 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Práve osobitosť vzťahu sudcu k štátu umožňuje sudcovi konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach týkajúcich sa štátu, s ktorým tento vzťah po dobu výkonu svojej sudcovskej funkcie má, ako aj veciach týkajúcich sa súdu, na ktorom aktuálne vykonáva svoju funkciu. Do pozornosti treba dať aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010, sp. zn. 3 Nc 14/2010, v ktorom bolo objasnené, že dôvod na vylúčenie sudcu (§ 14 ods. 1

O. s. p.) nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v predmetnej právnej veci konajúci o námietke zaujatosti uplatnenej z dôvodu, že vo veci predsa nemôžu nestranné rozhodovať („sám o sebe“) sudcovia Krajského súdu v Košiciach, voči ktorému súdu bola žaloba tiež podaná, nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by sa mal odchyliť od vyššie uvedených záverov, a preto dospel k záveru, že okolnosť, že žaloba smeruje aj proti Krajskému súdu v Košiciach sama osebe nezakladá dôvod na pochybnosti o nezaujatosti sudcov tohto súdu v prejednávanej veci.

Podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2013 je senát 6 Co, ktorý má vo veci rozhodovať, zložený zo sudcov JUDr. G. M., JUDr. V. M. a JUDr. A. H.. Zastupujúcimi sudcami sú JUDr. M. S., JUDr. O. J. a JUDr. D. F.. Uvedení sudcovia vo svojich vyjadreniach jasne uviedli, že nemajú žiaden pomer k veci, k účastníkom konania ani k ich zástupcom. Z dôvodov vyššie uvedených pomer menovaných sudcov k veci bez ďalšieho nezakladá okolnosť, že majú prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom vykonávajú súdnictvo.

Pokiaľ žalobca vyvodzuje zaujatosť sudcov Krajského súdu v Košiciach aj z toho, ako niektorý z nich (napr. JUDr. V. B.) postupovali a rozhodovali v predchádzajúcom konaní, Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že dôvodom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O. s. p.).

Keďže konanie a rozhodovanie iných sudcov než sudcov senátu 6 Co a ich prípadných zástupcov v danej právnej veci neprichádza do úvahy, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o námietke zaujatosti žalobcu len vo vzťahu k týmto zákonným sudcom.

Z týchto dôvodov rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. decembra 2013

**JUDr. Ladislav Górasz, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Poliačiková